

אולי במקום לסרב עדיף לקחת את החפצים ולרדת ללוס־אנג'לס

(המשך עמוד 47)

לפני שאתן תשובה אספר קצת על הסרבנות ותלרותיה.

יש סרבנים, בעיקר סרבני־מילחמה, שאין להם עניין במדיניות. אין לסרבנותם מימד מדיני. המימד המניע אותם לסרב, יכול להיות רתי או מצפוני או תערובת של השני. הוא אף יכול להיות מדיני, אך ללא מעורבות, ללא רצון לשנות. בכל המיקרים הללו הגוף המדיני עשוי להתעלם מהסרבן או לכפות עליו את החוק בצורה שתמנע מישקל גדול לסרבנות במדיניות הלאומית.

הגוף המדיני מעדיף פיתרון המבטיח שהסרבנות תשאר שולית. אין כך המצב כאשר המיעוט מצליח לגרוף את הרוב לקבל את ריעותיו הרתיות או המצפונית.

הסרבנות החלה בארצות־הברית לפני יותר מ־100 שנה, והוצגה כפעילות מצפונית. לא היתה לה חשיבות מדינית עד אשר המנהיג היהודי גנדי השתמש בה כבנישק מדיני גדול, כתחליף למרד מזויין נגד השליט הבריטי החדש. השיקולים של גנדי היו מצפוניים, רתיים ואף מיסטיים. היתה לו אמונה עיוורת בהתנגדות פאסיבית, בסרבנות גרידה ללא אלימות. משום כך לא היסס להמליץ ליהודי אירופה להשתמש בשיטה זו נגד החיה הנאצית. ולא שעה לתגובת מרטיץ בובר להמצלתו זו.

צדק בובר באומר כי החיה הנאצית תחטל ללא רחם כל מי שיעמוד בדרכה. סרבנותו של גנדי ואנשיו גרמה להתעוררות מצפונית בבריטניה, וכך עזב לבסוף השליט מרצונו.

עליכן לא היתה ולא יכלה להיות סרבנות יהודית באירופה הנאצית.

נשק הסרבנות נעשה מקובל בעולם התי־בותי תודות לפעילותו הנועזת של מנהיג השחורים, בארצות־הברית. מרטיץ לותר קינג, לפני דור אחד בסך־הכל. קינג לא ראה במי שמפלה אותו אייב, אלא כרברית. הוא טען כי המפלים והמופלים הינם חברים לאומה, בני אותה אומה. הוא פנה אל המפלים במטרה לעורר את מצפונם, עלימנת שיפעלו באורח מדיני.

קינג לא האמין בהקרבה עצמית כבעיקרון. הוא סבר כי ביטול ההפליה הוא האינטרס האישי של כל אמריקאי. אולם המאבק למימוש האינטרס האישי הזה היה מאבק מדיני שדרש קורבן. לשם הגשמה מהירה של החלום הוא הדגיש שכל אחד חייב וזכאי לעבור על החוק ולהיענות על־כך. ללא ענישה אין העברה על החוק אלא מעשה־קונטרס, שאינו מתסיס, כי אינו מעלה מורת־רוח מצפונית נגד החוק הבלתי־צודק, אשר הסרבנים פגעו בו כדי לבטלו.

הסרבנים שלנו, מה הם סבורים? מהי מטרת שיבתם האמיצה בכלא? האם הם מצפים להשיג שינוי דרסטי, שימשמש מנוף לשיפור? איזה שיפור? מה הם מצפים להשיג? או אולי אין מאבקם מדיני, אלא מצפוני בלבד?

אם נסכים ללא ויכוח כי אין זה תענוג החסיתף מכות ולשבור עצמות, נסכים גם כי אין צורך לשבת בכלא כדי לעורר סלידה מכך. הישראלי המשתתף בפעולות כאלה והישראלי המסרב להשתתף בהן, יסכימו

שעדיף לפתור בעיות ללא אלימות. אך חלק ניכר מהישראלים משוכנעים כי אין אפשרות למנוע אלימות, וכי האלימות שהם גוטלים בה חלק, באה למנוע אלימות גדולה יותר שתבוא, ללא ספק, אם לא תשתלט ישראל על ההתקוממות ועל יידי האבנים ובקבוקיה־הברז.

ציבור, הרואה בהתפרעות רעה הכרחית, לא יותסס על־ידי הטיעון כי ההתפרעות רעה, אלא על־ידי כך שיראה כי ההתפרעות אינה הכרחית. האם הסרבנים שלנו מנסים לעשות זאת? לא. ולכן מאמצם נדון לכשלון.

מי שיושבים מרצון בכלא במטרה להתסיס ולהביא במהירות לשינוי שימשמש מנוף לשיפור, על אלה לומר מה תוכנית־הפעולה שלהם.

אולי אין להם תוכנית־פעולה והם פועלים מכוח שיכנוע מצפוני עמוק, כי אסור לחייל ישראלי להרביץ מכות ולשבור עצמות, כנהוג פה כיום. אס־כן, אל לנו לבוז להם או להפקירם לבית־דין צבאי. אמנם, הם טועים משום שלא הראו כי ההתנהגות הפרועה היא כה מחרידה, כה בלתי־מצפונית, עד־כי אסור להשתף פעולה עם השילטונות ללא כל חישוב מדיני, ואם היא כה מחרידה עליהם להוכיח שלא היה עדיף — אילו היה הדבר אפשרי — לרדת לניו־יורק וללוס־אנג'לס תחת לאכלס בתיכלא צבאיים כאן.

ובכל־זאת, הם ממלאים תפקיד כלשהו. הם מחריפים את הבעייה, ובכך הם מזמינים כל מי שאיכפת לו לנסות ולחשוב ברצינות ובאר נטנסיביות. שכן, הם סימפטום הרבה יותר חמור מתופעת הירידה, שכן ישיבתם בכלא

מורה על החלטה רבה יותר נחושה משל היוודים — החלטה שלא להשתלב, שלא לקבל את הקונסנזוס הלאומי. וככל שהקונסנזוס נחלש, כן מחריפה הבעייה. אנו שואלים, מי אנו? מה זהותנו? והקושי להשיב לשאלות אלה מחמיר כאשר נוספת להן השאלה, מה אנו רוצים ובאיזה מחיר?

לכן יש להעריך את פעולת הסרבנים גם אם, למרבית הצער, אין להם ואין למנהיגיהם כל תוכנית, וראי לא תוכנית שתמשש כתי מריץ ובאדרנלין לאומי שילכד את הלאום לקראת תוכנית־פעולה שתמשש מנוף לשיפור, לקריאה לעם לדיון ציבורי בשאלות־יסוד: מי אנחנו, למה אנו מצפים ולאיוז תוכנית יש סיכוי ללכד את העם בקונסנזוס חדש לקראת פעילות לקראת מוצא מהסבך הגדול.

מה בינתיים? האם יש לסרב לשרת ביהודה, בשומרון ובחבל עזה? איני סבור כך. יש לשרת ולהתנהג כאורח אנושי. מי שמוכן לשבת בכלא, מוטב שישב על סרוב להשתתף לל מאשר על סרוב בנשק מעבר לקו הירוק. מוטב שיתלונן על פקודות הנוגדות לחוק הבינלאומי ויסתמך על החוק האוסר ציות לפקודה הנוגדת את החוק הבינלאומי ויודרוש הדרכה בחוק הבינלאומי בכל הנוגע להתנהגות בין אוכלוסיה בטסטאוס של עם כבוש. מוטב ידרוש מהממשלה שוו תבקש את עזרת העולם הנאור בהשכנת שלום באזורנו ויודרוש דיון בשאלה, מרוע ההנהגה הלאומית רואגת לעם היהודי האכסטראקטי, תחת לדר אוג כאן ועכשיו לאומה הישראלית, לרווחתה ולשלומה וליצור כאן שלוה, כמקובל בעולם הנאור.

חיים ברילמה: מול הפגנה בשכם להפעיל כוח או להישאר בבית

צילום: חיים ברילמה